การทำงานและการให้ เป็นเจตนารมณ์รากฐานของประชาธิปไตย

◉ ชำนาญ ประทุมสินธุ์

ขณะที่ประชาธิปไตยกำลัง "ดัง" มาแต่เหตุการณ์วัน มหาวิปโยค ก็มีประชาชนไม่น้อยที่อยากรู้ว่า ประชาธิปไตยคืออะไร . . . คำตอบของนักวิชาการ นักกฎหมาย นักปกครอง นักศึกษา และนักอะไรต่าง ๆ ก็จะให้ทัศนะที่แปลกกันไปตามความรู้และความเชื่อของตน

ข้าพเจ้าเองซึ่งมีความรู้ประชาธิปไตยระดับชาวบ้าน อยากเห็นเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาธิปไตย ที่เราพูดกันแซ่ดทั่วเมืองในขณะนี้ ให้เป็นไปในรูปของการผลักดันให้คนทำงาน และเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่า ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ คือ ประชาธิปไตยที่วางอยู่บนรากฐานของเศรษฐกิจที่มั่นคง และกอรปด้วยประชาชนที่มีสนธิไมตรีต่อกันในทุกระดับ

ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค ความร่วมมือกัน ความเคารพนับถือกันและกัน และการเห็นอกเห็นใจกัน จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นประชาธิปไตย แต่สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงไรอยู่ที่การสร้าง ข้าพเจ้าเชื่อว่า **การทำงานและการให้ จะเป็นมาตรการภาคปฏิบัติขั้นต้น และได้ผลอย่างยิ่งในการสร้างองค์ประกอบประชาธิปไตย** ประชาธิปไตยที่พูดกันจากตำราแบบเรียน และเอกสาร ซึ่งกำลังไหลบ่าจากกรุงเทพฯ ไปสู่ชาวบ้าน โดยไม่เน้นหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบเรื่องการงาน การทำมาหากิน การให้ไมตรี และให้ความปลอดภัยแล้ว ก็จะเกิดเป็นประชาธิปไตยที่จอมปลอมอยู่อีก เพราะอำนาจจะตกอยู่กับนักปกครอง นักการเมือง และนักธุรกิจการเงินบางกลุ่ม ที่คุมเศรษฐกิจของชาติอีกตามเคย แทนที่อำนาจจะมาจากประชาชนตามที่เราต้องการ

ฮิโตปเทศ ได้พิจารณาความร้ายแรงของความยากจนไว้ว่า

"ความยากจนให้ได้รับความอัปยศ ความอัปยศให้ถึงความเสื่อมเดช ความเสื่อมเดชให้เป็นที่เกลียดหน่าย ความเกลียดหน่ายทำลายความนับถือลง ไม่มีใครนับถือที่มีแต่สลดแห้ง ถูกคว มสลดทับถม แล้วเลยสิ้นปัญญา ความสิ้นปัญญาให้ลงสู่ความหมดตัว อนิจจา : . . . . ความไร้ทรัพย์เป็นมูลพิบัติทั้งสิ้น" และ "ในความจนและความตายทั้งสอง ถือกันว่าความจนเป็นอย่างร้าย เพราะความตายให้ทุกข์ชั่วขณะจิต ส่วนความจนทรมานให้ทนรับทุกขเวทนาทุกลมปราณ"

ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าความสามารถใน

การผลิต การจัดบริการ การใช้ทรัพยากร และการบริโภคทรัพย์อย่างฉลาด คือมาตรการขจัดความจน พูดกันแบบภาษาชาวบ้านก็คือ ความรู้ที่ทำให้ชาวบ้านทำกินเป็น อยู่เป็น ใช้เป็น นับเป็นความต้องการขั้นต้นในการสร้างประชาธิปไตยที่จะให้ประชาชนมีอำนาจเพราะอุปสรรคจากความยากจน ปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีประชากร 40 ล้านคน เพิ่มขึ้นปีละ 3.1 เปอร์เซ็นต์ หรือประมาณปีละ 1.3 ล้านคน โดยมีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 45 เปอร์เซนต์ มีผู้ใหญ่อายุสูงกว่า 65 ปี 5 เปอร์เซนต์ จึงมีคนวัยทำงานจริงๆ เพียง 20 ล้านคนเท่านั้น ในจำนวนนี้เป็นแรงงานเกษตรกรรม 82 เปอร์เซนต์ หรือ 16 ล้านคน ที่เหลือ 4 ล้านคนเป็นพ่อค้า ข้าราชการ และกรรมกรแรงงานที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อดูตัวเลขระดับการศึกษาแล้ว จะเห็นว่าคุณภาพของประชากรไทยต่ำน่าวิตกมาก เพราะว่าแรงงาน 20 ล้านคนนี้มีความรู้ไม่เกิน ป. 4 88% ความรู้ระดับ ป. 7 ไม่เกิน 7 % ความรู้ มศ. 3 และ 4 มีเพียง 3.5 และ 1.1 เปอร์เซนต์ตามลำดับ ส่วนแรงงานจบชั้นวิทยาลัยนั้นมีเพียง 0.02 เปอร์เซนต์ และถ้าเราดูคุณภาพของการศึกษาเป็นเครื่องวิเคราะห์ด้วยแล้ว เราต้องยอมรับว่า **คนไทยเรามีคุณภาพต่ำอย่างน่ากลัว** เพราะโดยทั่วไปที่เป็นอยู่ขณะนี้ หลักสูตร ป. 4 หรือหลักสูตรให้อ่านออกเขียนได้ หลักสูตร ป. 7 คือ หลักสูตรไต่บันไดไปสู่โลกของวิชาการ หลักสูตรมัธยม คือ หลักสูตรการเรียนในเชิงวิชาการเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาของไทยไม่พูดกันถึงการทำกินอย่างเป็นล่ำเป็นสันจนจบมัธยมศึกษา ดังนั้นแรงงานคนไทย 95% คือแรงงานที่ไม่มีคุณภาพในการงาน เราจะหวังให้ประชาธิปไตย หรือประชาชนมีอำนาจได้อย่างไร ในเมื่อประชาชนที่อยู่ในวัยทำงานจำนวนกว่า 90% ไม่มีคุณภาพเช่นนี้ ฉะนั้น ความรู้เรื่องการงาน อาชีพ การใช้ทรัพยากรและการบริโภคจึงเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องการมากที่สุด เพื่อการพิชิตความยากจน ที่คุกคามเขาอยู่ตลอดเวลาในขณะนี้

ในทัศนะของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับประชาธิปไตย ซึ่งทุกคนเรียกร้องกันอยู่นั้น เราต้องตระหนักในการศึกษาอาชีพ (Career Education) ที่แผ่งอยู่ในทุกระดับ นับแต่ประถม มัธยม และการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาอาชีพ ต่างกับอาชีวศึกษา (Vocational Education) อยู่ตรงที่การศึกษาอาชีพ คือการศึกษาที่ให้คนออกไปประกอบการงาน แม้งานนั้นจะไม่มีรายได้เป็นเงินก็ตาม

การศึกษาอาชีพมีแทรกทุกวิชาความรู้ แม้แต่ในวรรณคดี หรือการดนตรี และศิลปะ **ถ้าเมื่อวิชานั้น ๆ ผู้สอนทำให้ผู้เรียนได้รู้จักกับอาชีพและรู้จักการงานชนิดต่าง ๆ จนเกิดทัศนคติที่รักการงาน แล้วขวนขวายหาทางไปสู่การประกอบการงานต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น**

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า **การศึกษาอาชีพเป็นกระบวนการ และเป็นมาตรการอันสำคัญต่อการสร้างประชาธิปไตยในลักษณะของการปฏิบัติ** โลก

(โปรดอ่านต่อหน้า 50)